
Local Communities-Diachrony and Synchrony

Pedagogical Partnership as a Factor of Enrichment of Physical Culture of Junior Schoolchildren by Innovative Technologies

Sergey Kornienko¹

Abstract: The article reveals the features of pedagogical school for parents in primary school as an innovative form of pedagogical education of parents to ensure that they acquire the necessary and sufficient knowledge, skills and abilities to lead a healthy lifestyle in the family. The topics are substantiated and the forms of conducting classes in each class of primary school are proposed, which have been successfully tested for ten years in the secondary school of I-III grades № 17 of the city of Ternopil.

Keywords: pedagogical school; junior schoolchildren; Elementary School; parents of primary school students; pedagogical education of parents

Сім'я, родина – один із головних виховних інститутів, значення якого у формуванні особистості дитини важко переоцінити. Саме родина вводить людину у світ соціальних стосунків; є тією вічною цінністю, що створює порівняно незалежне від соціальних катаклізмів середовище, атмосферу психологічної захищеності. Вона допомагає долати життєві випробування, дає реальну підтримку, вселяє віру у власні сили і краще майбутнє.

Тому сучасна родина стає головною ланкою у вихованні дитини. Сім'я має забезпечити дитині достатні матеріальні та педагогічні умови для інтелектуального, фізичного, морального й духовного розвитку.

Відповідальність батьків за виховання дітей посилюється у контексті Концепції Нової української школи. Згідно з цією Концепцією формула Нової школи охоплює дев'ять ключових компонентів, чільне місце серед яких посідає педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками. В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками як рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Зазначається, що школа

¹ Associate Professor, PhD, Candidate of Pedagogical Sciences, Ternopil National, Volodymyr Hnatiuk Pedagogical University, Ternopil, Ukraine, Address: Ternopil, Ukraine, Corresponding author: kornienko_serгей@mail.ru.

сприятиме збагаченню батьків знаннями “про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання... сильних сторін характеру і чеснот залежно від її індивідуальних особливостей” (р. 8; 14).

Успішне виконання сім’єю провідних функцій залежить від багатьох чинників, одним із домінуючих серед яких визнано належний рівень педагогічної культури дорослих членів родини.

Зазначимо, що проблема педагогізації батьків молодших школярів розглядалася дослідниками аспектно, зокрема: форми роботи вчителя з батьками розкриті у дослідженнях Т. Волікової та Р. Капралової (р. 2; 3); особливості організації виховної роботи в початковій школі проаналізовані О. Матвієнко, С. Довбенко, І. Червінською та ін. (р. 7; 15); робота з батьками молодших школярів – предмет наукового пошуку Т. Алексеєнко, О. Докукіної, С. Корнієнко, Н. Стрельнікової, В. Постового, Н. Урбанської, П. Щербань та ін. (р. 5; 6; 11); зміст виховання у початковій школі репрезентовано у відповідних нормативних документах (р. 8; 9; 10; 11); виховний потенціал початкової освіти проаналізований О. Савченко (р. 12); концептуальні засади особистісно орієнтованого виховання як оновленої парадигми представлені І. Бехом (р. 1); сутність і шляхи організації оздоровчої функції школи методологічно окреслено у концепції 12 – річної загальної середньої освіти (2000, р. 10).

Мета статті: розкрити зміст та методику проведення занять педагогічної школи для батьків молодших школярів як важливої форми педагогічної просвіти батьків з набуття системи необхідних знань, умінь і навичок з організації здорового способу життя в умовах родини.

Педагогічну культуру батьків трактуємо як накопичений людством досвід виховання дітей у сім’ї, який, позитивно впливаючи на стиль сімейного життя, є основою власне педагогічної діяльності батька й матері, допомагає їм уникати традиційних помилок і знаходити правильний вихід із нестандартних ситуацій.

На прикладі декількох поколінь вихованців В. Сухомлинський дійшов до глибокого переконання, що успіх у вихованні взагалі і фізичному зокрема можна досягнути тільки спільними зусиллями сім’ї, школи і громадськості. Відводячи особливе місце методиці керівництва сімейним вихованням у роботі “Розмова з молодим директором”, він писав, що “... цю роботу колектив

вважає найбільш потрібною, найважливішою серед усіх інших справ. Ми взагалі нічого не досягнули б, якби не працювали з батьками” (4, р. 618).

Ураховуючи сучасний стан соціально-педагогічних умов виховання культури здоров'я дітей у родині, організації підвищення педагогічної культури батьків, ми розробили здоров'язберігаючу технологію педагогічної школи для батьків молодших школярів “Здоров'я дитини: родинні обереги”.

Мета пропонованої педагогічної школи — допомогти родині освоїти першооснови валеологічної культури, осягнути засади української народної педагогіки, яка еволюційним шляхом виробила оригінальні форми і методи впливу на особистість дитини, в тому числі у формуванні здорового способу життя, щоб забезпечити поетапне безперервне набуття батьками системи необхідних та достатніх знань, умінь й навичок для проведення здорового способу життя в умовах родини.

Беручи до уваги освітній рівень сучасних батьків, у навчально-тематичний план пропонованої технології можна вносити корективи відповідно до бажання батьківської аудиторії і до актуальних завдань, які будуть вирішуватись родиною і школою на конкретному етапі. Для цього радимо провести попереднє анкетування батьків. Це дасть можливість визначити педагогічно доцільний зміст, обрати актуальні методи та ефективні форми занять.

При визначенні змістово-методичного наповнення занять у педагогічній школі організаторам необхідно враховувати загальну підготовку і соціально-педагогічний досвід слухачів, особливості сімей, національні традиції, умови міста, села тощо.

Виклад теоретичних занять (лекцій чи бесід) важливо підкріплювати прикладами з досвіду здорового способу в окремих родинах, конкретними порадами, рекомендаціями, пам'ятками. Заняття можуть проводитись як лекції, уроки, педагогічні практикуми, семінари, прес-конференції, диспути, круглі столи тощо. На цих практичних заняттях батьків потрібно навчити технології організації здорового способу життя в сім'ї. Після вивчення кожної теми рекомендуємо давати слухачам домашні завдання, які повинні сприяти більш глибокому вивченню матеріалу, спонукати їх до спільної спортивно-оздоровчої діяльності з дітьми. Крім того, тематика занять педагогічної школи має бути максимально наближена до тематики покласних батьківських зборів і родинних виховних заходів тощо. Це дасть можливість класоводам

неодноразово повертатись до тієї самої теми, щоб на матеріалі життєдіяльності конкретного класного колективу забезпечити методичний супровід успішної реалізації здорового способу життя дітей у сім'ї.

У процесі занять зі слухачами необхідно також практикувати вироблення у них конкретних педагогічних умінь і навичок створення родинного середовища, яке сприяло б здоровому способу життя дитини; стимулювати переконання у перевагах проведення активного дозвілля як фактора зміцнення здоров'я та покращення психічного і фізичного самопочуття малюка; вчити мистецтва доброзичливої і оптимістичної взаємодії з дітьми, аналізу та самоаналізу родинної атмосфери, організації всього способу життя родини, який би позитивно впливав на фізичне вдосконалення і самовдосконалення дитини.

Дбаючи про посилення прогностичних функцій запропонованої технології і її особистісну зорієнтованість, ми виділили у навчально-тематичному плані блок "Результати, що прогноуються". Це сприятиме: ефективності аналізу емпіричного матеріалу кожної теми занять; збагаченню інформацією про основні фактори збереження і зміцнення здоров'я; розширенню знань про відпочинок як необхідну умову боротьби із втомою, його види; вихованню переконань у потребі й цінності спільного активного відпочинку на свіжому повітрі дітей з батьками або старшими членами родини.

Заняття педагогічної школи розраховані на весь період навчання дитини в початковій школі і мають проводитись у чітко визначений час. У змісті занять особливий акцент радимо робити на надбаннях слухачами знань з етнопедагогіки як живого джерела, яке здатне задовольнити прагнення батьків навчитися організації здорового способу життя дітей в українських сім'ях, перевірені досвідом багатьох поколінь.

Пропонуємо таку тематику педагогічної школи для батьків "Здоровя дитини: родинні обереги".

№ п/п	Тема знань	Термін	Орієнтовна форма проведення	Результати, що прогноуються
I клас				
1	Українська сім'я-родина як оберіг здоров'я дитини	осінь	Лекція	Систематизація знань про родину як берега не лише конкретної людини, а й країни, людей на землі, її основні функції та державна відповідальність за виховання фізично здорових дітей. Особливості української сім'ї-родини як етнопедагогічних підвалин виховання дитини.
2	Режим дня молодшого школяра	зима	Лекція	Розширення знань про режим дня як фактор фізичного розвитку, розумової працездатності й успішності школяра. Удосконалення вмінь його раціонального планування і систематичного виконання. Виховання переконань у важливості режиму дня для збереження здоров'я школяра.
3	Здорова сім'я – здорова держава	весна	Родинне свято	Вивчення інтересів і вподобань батьків і залучення їх до участі у фізично-оздоровчій роботі класу. Формування інтересу до шкільного життя дитини і готовності бути його активним учасником. Виховання почуття задоволення від організації і проведення спільного дозвілля батьків і дітей.
4	Вчимо жити за законами здоров'я: це обов'язок чи бажання?	весна	Диспут	Збагачення інформацією про досвід сімейного виховання, розширення уявлень про народно-педагогічні методи фізичного виховання. Удосконалення вмінь аналізувати і творчо використовувати досвід сімейного виховання.

II клас				
5	Ранкова гімнастика – шлях до здоров'я	осінь	Практикум	Розширення знань про ранкову гімнастику як дієвого засобу фізичного виховання молодших школярів. Набуття вмінь правильно розробляти комплекси ранкової зарядки і засвоєння правил виконання вправ ранкової гімнастики. Формування переконань у необхідності вправ ранкової гімнастики для всіх членів родини.
6	Зимонька-зима	зима	Зимове спортивне свято	Розширення знань про особливості фізкультурно-оздоровчої роботи з молодшими школярами взимку. Удосконалення вмінь організувати дозвілля дітей на свіжому повітрі для їх загартування. Виховання переконань у потребі та цінності спільного відпочинку дітей з батьками або старшими членами родини.
7	За здоров'ям у природу	весна	Урок для батьків	Систематизація знань про те, що перебування на свіжому повітрі є дієвим засобом загартування, профілактикою ультрафіолетової недостатності та гіпокінезії. Збагачення інформацією про лікарські рослини і їх користь для здоров'я людини. Формування вмінь розпізнавати отруйні рослини і вчасно застерігати дітей щодо їх вживання. Виховання любові до природи і бажання її зберігати і примножувати.
III клас				
8	Загартування молодшого школяра: стимулююча роль родини	осінь	Урок для батьків	Знання про основні фактори збереження і зміцнення здоров'я. Уміння створювати необхідні умови для фізичного самовдосконалення. Виховання переконань у вагомості залучення дитини до здорового способу життя.
9	Усі ми дружині і сміливі	зима	Спортивно-театралізоване свято	Підвищення педагогічної культури батьків у питаннях організації здорового способу життя. Розширення знань про спортивно-оздоровчу роботу з молодим поколінням на Україні в епоху козаччини. Виховання потреби займатися фізкультурою і спортом для зміцнення здоров'я.
10	У гарній поставі – відбиток краси і здоров'я	весна	Бесіда	Систематизація знань про природу і сутність різних дефектів постави в дітей молодшого шкільного віку. Набуття умінь діагностувати відхилення постави у дитини. Формування переконань у необхідності корекції постави дитини.
IV клас				
11	Рухливий спосіб життя – запорука здоров'я	осінь	Семинар по вивченню, узагальненню і розповсюдженню досвіду виховання	Систематизація знань про фізичні вправи як фактор підвищення розумової та фізичної працездатності дитини. Автоматизація вмінь створювати умови для збільшення фізичної активності школяра протягом дня, раціонально використовувати вільний час, заповнюючи його виконанням фізичних вправ, рухливих ігор.
12	Ми і наші діти (світ заповнень нашої родини)	зима	Обмін досвідом	Розширення знань про активні форми фізичного виховання в умовах сім'ї. Стимулювання переконань у неперевершеності ролі прикладу дорослих у вихованні відповідального ставлення до свого здоров'я у дітей.
13	Старти здоров'я	весна	Спортивно-масові змагання	Активне залучення батьків до організації і проведення традиційних учнівських змагань через включення серії родинних естафет. Розширення інформації про фізичний стан дитини у порівнянні з однолітками. Виховання переконань, що про своє здоров'я потрібно дбати самому.

Запропонована нами тематика педагогічної школи для батьків “Здоров'я дитини: родинні обереги” була апробована у продовж десяти років у загальноосвітній школі I – III ступенів №17 міста Тернополя і засвідчила свою ефективність.

Таким чином педагогічної школи для батьків “Здоровя дитини: родинні обереги” розглядається як важлива форма педагогічної просвіти батьків у формуванні здорового способу життя і забезпеченні поетапного і безперервного набуття батьками системи необхідних та достатніх знань, умінь і навичок для проведення здорового способу життя в умовах родини.

References

- ***(1997). *Сім'я і діти: Програма родинно – національного виховання та навчально-тематичний план педагогічної освіти батьків/Family and children: The program of the native - national vikhovannya and the initial thematic plan of pedagogical education of Batkiv*. Кол. авт.; Заг. ред. В.Г. Постоного. – К.: ІЗМН, р. 56.
- ***(2000) Проект Концепции структуры и содержания общего среднего образования/Draft Concept of the structure and content of general secondary education (В 12 летней школе). *Информатика и образование*. –. №1, pp. 19– 26.
- ***(2010). Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України/ The main guidelines for the education of students in grades 1-12 of secondary schools in Ukraine. Програма. *Навчальна книга – Богдан/Textbook*, р. 80.
- Бех І, Д. (2008). *Виховання особистості : підручник/Personality education: a textbook*. І. Д. Бех. – К. : Либідь, р. 848.
- Воликова, Т. В. (1979). *Учитель и семья/Teacher and family*. Т. В. Воликова. – М.: Просвещение, р. 127.
- Капралова, Р. М. (1980). *Работа классного руководителя с родителями/Homeroom teacher work with parents*. Р. М. Капралова. – М.: Просвещение, р. 190.
- Кирпичев В. И. (2002). *Физиология и гигиена младшего школьника: Пособие для учителя/Physiology and Hygiene of Primary Schoolchildren: A Teacher's Guide*. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, р. 144.
- Корнієнко С. М. (2016). *Родинні виховні заходи/Family educational activities*. С. М. Корнієнко. – Тернопіль, р. 80.
- Корнієнко С. М. (2019). *Батьківські збори у початковій школі/Parent meeting in primary school*. С. М. Корнієнко, Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, р. 167.
- Корнієнко С. *Педагогічне партнерство як чинник збагачення фізичної культури молодших школярів за інноваційними технологіями/ Pedagogical partnership as a factor of enrichment of physical culture of junior schoolchildren by innovative technologies*.
- Матвієнко О. В. (2006). *Виховання молдших школярів: теорія і технологія/Education of junior schoolchildren: theory and technology*. О. В. Матвієнко. – К. : ВД “Стилос”, р. 543.

Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи/ New Ukrainian school: conceptual principles of secondary school reform.
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Савченко О. Я. (2009). *Виховний потенціал початкової освіти/Educational potential of primary education*. О. Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А. М., р. 226.

Сухомлинський В.О. (1976). *Як спонукати до самовиховання у фізичній культурі/How to encourage self-education in physical culture*. Вибр. тв.: У 5 – т. – К.: Рад. школа. – Т. 2, pp. 618 – 620.

Урбанская Н. О. (1986). *Работа с родителями младших школьников/Work with parents of primary school children*. Н. О. Урбанская. – М.: Просвещение, р. 192.

Червінська І. (2012). *Теоретико-методичні засади виховної роботи в початковій школі/Theoretical and methodological principles of educational work in primary school*. І. Червінська, С. Довбенко. – Івано-Франківськ : вид-во Прикарп. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, р. 515.